

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Σύνοψη της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του «EURODAC» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. [.../...] [...] (αναδιτύπωση)

(Το πλήρες κείμενο της γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στα EN, FR και DE στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ <http://www.edps.europa.eu>)

(2013/C 28/03)

1. Εισαγωγή

1.1. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

1. Στις 30 Μαΐου 2012, η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση σχετικά με την αναδιτύπωση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του «EURODAC» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. [.../...] (για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από άπατρι) και τις αιτήσεις αντιπαραβολής με τα δεδομένα EURODAC που υποβάλλονται από τις αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και την Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (στο εξής, η «πρόταση») ⁽¹⁾.

2. Η πρόταση διαβιβάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον ΕΕΠΔ για διαβούλευση στις 5 Ιουνίου 2012, βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Ο ΕΕΠΔ συνιστά να γίνει παραπομπή στην παρούσα διαβούλευση στο προοίμιο της πρότασης.

3. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν ζήτησαν από τον ΕΕΠΔ να διατυπώσει άτυπα σχόλια προς την Επιτροπή πριν από την έκδοση της πρότασης, βάσει της συμφωνηθείσας διαδικασίας όσον αφορά τα έγγραφα της Επιτροπής που σχετίζονται με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ⁽²⁾.

4. Η πρόταση παρουσιάστηκε στους υπουργούς Εσωτερικών Υποθέσεων στο Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, το οποίο πραγματοποιήθηκε στις 7-8 Ιουνίου 2012, και αποτελεί επί του παρόντος αντικείμενο συζήτησης στους κόλπους του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με σκοπό την έκδοση κανονισμού στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας έως τα τέλη του 2012. Σκοπός της παρούσας γνωμοδότησης του ΕΕΠΔ είναι να συνεισφέρει στην εν λόγω διαδικασία.

7. Συμπεράσματα

87. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει ότι, τα τελευταία χρόνια, η αναγκαιότητα πρόσβασης σε δεδομένα EURODAC για σκοπούς επιβολής του νόμου συζητήθηκε εκτενώς στους κόλπους της Επιτροπής, του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Κατανοεί επίσης ότι η διαθεσιμότητα μιας βάσης δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο πρόσθετο μέσο για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Ωστόσο, ο ΕΕΠΔ υπενθυμίζει επίσης ότι η εν λόγω πρόσβαση στο EURODAC έχει σοβαρές επιπτώσεις στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των προσώπων των οποίων τα δεδομένα είναι αποθηκευμένα στο σύστημα EURODAC. Για να μπορεί να γίνει δεκτή, η αναγκαιότητα μιας τέτοιας πρόσβασης πρέπει να στηρίζεται σε σαφή και αναντίρρητα στοιχεία, ενώ πρέπει να αποδεικνύεται και η αναλογικότητα της επεξεργασίας. Αυτό απαιτείται πολλώ μάλλον σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων προσώπων που συνιστούν ευάλωτη ομάδα χρίζουσα προστασίας, όπως προβλέπεται στις προτάσεις.

88. Ο ΕΕΠΔ φρονεί ότι τα στοιχεία που παρασχέθηκαν μέχρι στιγμής – συνεκτιμώμενου του συγκεκριμένου πλαισίου που περιγράφεται ανωτέρω – δεν είναι επαρκή ούτε αρκούντως επίκαιρα ώστε να τεκμηριώσουν την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της παροχής πρόσβασης στο EURODAC για σκοπούς επιβολής του νόμου.

⁽¹⁾ COM(2012) 254 τελικό.

⁽²⁾ Η τελευταία φορά κατά την οποία η Επιτροπή ζήτησε άτυπα τη γνώμη του ΕΕΠΔ σχετικά με τροποποίηση του κανονισμού EURODAC ήταν το 2008.

Υπάρχουν ήδη διάφορες νομικές πράξεις οι οποίες επιτρέπουν σε ένα κράτος μέλος να αποκτήσει πρόσβαση στα δακτυλικά αποτυπώματα και σε άλλα δεδομένα επιβολής του νόμου τα οποία κατέχει ένα άλλο κράτος μέλος. Η πρόσβαση για σκοπούς επιβολής του νόμου προϋποθέτει μια πολύ πιο πειστική αιτιολογία.

89. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΕΕΠΔ συνιστά στην Επιτροπή να προβεί σε νέα εκτίμηση επιπτώσεων, στην οποία θα εξετάζονται όλες οι σχετικές επιλογές πολιτικής και θα παρέχονται αναμφισβήτητα στοιχεία και αξιόπιστα στατιστικά δεδομένα και η οποία θα περιλαμβάνει αξιολόγηση υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

90. Ο ΕΕΠΔ εντόπισε αρκετά άλλα ζητήματα, τα οποία περιγράφονται στη συνέχεια:

Εφαρμοστέα νομοθεσία περί προστασίας των δεδομένων

91. Ο ΕΕΠΔ τονίζει την αναγκαιότητα να αποσαφηνισθεί η σχέση των διατάξεων της πρότασης που αφορούν τον προσδιορισμό ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων προστασίας των δεδομένων με την απόφαση-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου, καθώς και με την απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου (βλ. ενότητα 4).

Προϋποθέσεις πρόσβασης για σκοπούς επιβολής του νόμου

Όπως προαναφέρθηκε, θα πρέπει πρωτίστως να καταδειχθεί ότι η πρόσβαση αφεαυτή στο EURODAC για σκοπούς επιβολής του νόμου είναι αναγκαία και αναλογική. Ακολουθώντας, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα σχόλια που διατυπώνονται κατωτέρω.

92. Ο ΕΕΠΔ συνιστά:

- να διευκρινίζεται ότι η διαβίβαση δεδομένων EURODAC σε τρίτες χώρες απαγορεύεται και στην περίπτωση χρήσης δεδομένων EURODAC για σκοπούς επιβολής του νόμου (βλ. σημεία 43-44).
- να προστεθούν οι σκοποί επιβολής του νόμου στις πληροφορίες που κοινοποιούνται στο υποκείμενο των δεδομένων (βλ. σημείο 45).
- να διασφαλίζεται πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η πρόσβαση στα δεδομένα EURODAC από τις αρχές που έχουν οριστεί περιορίζεται στους σκοπούς επιβολής του νόμου (βλ. σημείο 49).
- να υπόκειται η πρόσβαση στα δεδομένα EURODAC για σκοπούς επιβολής του νόμου σε προηγούμενη δικαστική άδεια ή τουλάχιστον να προβλέπεται ότι η αρχή ελέγχου ασκεί τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της ανεξάρτητα και δεν λαμβάνει οδηγίες όσον αφορά την άσκηση του ελέγχου (βλ. σημεία 50-51).
- να προστεθεί το κριτήριο της «αναγκαιότητας πρόληψης επικείμενου κινδύνου, ο οποίος σχετίζεται με σοβαρές αξιόποινες πράξεις ή τρομοκρατικά εγκλήματα» ως εξαιρετική περίπτωση η οποία δικαιολογεί την πρόσβαση στα δεδομένα EURODAC χωρίς προηγούμενο έλεγχο από την αρχή ελέγχου και να θεσπισθεί συγκεκριμένη προθεσμία για εκ των υστέρων έλεγχο (βλ. σημεία 53-54).
- όσον αφορά τις προϋποθέσεις πρόσβασης, να προστεθούν οι εξής προϋποθέσεις: i) προηγούμενη αναζήτηση στο Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις, ii) «βάσιμη υπόνοια ότι ο δράστης τρομοκρατικής ή άλλης σοβαρής εγκληματικής πράξης έχει υποβάλει αίτηση για να του χορηγηθεί άσυλο» και iii) «ουσιαστική» συμβολή για σκοπούς επιβολής του νόμου, και να αποσαφηνισθεί τι σημαίνει «εύλογοι λόγοι» (βλ. σημεία 56-57).
- να περιγραφεί σε αιτιολογική σκέψη το είδος των καταστάσεων που δικαιολογούν άμεση πρόσβαση από την Ευρωπόλ στην κεντρική μονάδα EURODAC και να προβλέπεται ότι οι αυστηρές προϋποθέσεις πρόσβασης που ισχύουν για τις εθνικές εντεταλμένες αρχές ισχύουν και για την Ευρωπόλ (βλ. σημεία 58-59).
- να διασφαλίζεται ότι η αντιπαραβολή των δακτυλικών αποτυπωμάτων για σκοπούς επιβολής του νόμου θα υπόκειται στις ίδιες τουλάχιστον εγγυήσεις με εκείνες που προβλέπονται για τους σκοπούς του κανονισμού του Δουβλίνου (βλ. σημείο 62).
- να προσδιορισθούν σαφέστερα οι κανόνες περί διατήρησης και διαγραφής δεδομένων (βλ. σημείο 64).
- να αποσαφηνισθεί ποιες πρόσθετες πληροφορίες σε σχέση με τη «σύμπτωση» (hit) θα κοινοποιούνται στην Ευρωπόλ, ανάλογα με την περίπτωση (βλ. σημεία 65-66).
- να προσδιορισθεί ο συγκεκριμένος σκοπός ή σκοποί της αίτησης του διοικητικού συμβουλίου του Οργανισμού για αντιπαραβολή των δεδομένων EURODAC από αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών, καθώς και η ανωνυμοποίηση των δεδομένων από τις αρχές επιβολής του νόμου πριν από τη διαβίβασή τους στο διοικητικό συμβούλιο, και να αποκατασταθούν οι κανόνες περί επαγγελματικού απορρήτου (βλ. σημεία 67-68).

- να προβλεφθεί η πρόσβαση του ΕΕΠΔ και της εποπτικής αρχής της Ευρωπόλ στα αρχεία που τηρούν ο Οργανισμός και η Ευρωπόλ αντίστοιχα, καθώς και η υποχρέωση αποθήκευσης αρχείων μεταξύ άλλων για τη διενέργεια τακτικού αυτοελέγχου του EURODAC (βλ. σημεία 79 και 85).
- να αποσαφηνισθεί η εποπτεία των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων (βλ. σημείο 81).

Άλλες διατάξεις

93. Ο ΕΕΠΔ συνιστά:

- να αντικατασταθεί το σύστημα συνέχισης της λειτουργίας από πρόγραμμα συνέχισης των δραστηριοτήτων και να προβλεφθεί νομική βάση για μέτρα εφαρμογής τα οποία θα ρυθμίζουν τους όρους ενός τέτοιου σχεδίου (βλ. σημείο 72).
- να διασφαλισθεί ότι η προσωρινή ή μόνιμη αδυναμία λήψεως κατάλληλων αποτυπωμάτων δεν επηρεάζει δυσμενώς τη νομική κατάσταση του ατόμου και ότι, σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να αποτελεί ικανό λόγο για την άρνηση εξέτασης ή την απόρριψη αίτησης ασύλου (βλ. σημείο 73).
- να διασφαλισθεί συνεκτικότητα ως προς τις υποχρεώσεις του Οργανισμού, των κρατών μελών και της Ευρωπόλ που αφορούν την τήρηση αρχείων και τεκμηρίωσης σχετικά με τις δραστηριότητες επεξεργασίας δεδομένων (βλ. σημείο 77).
- να βελτιωθούν οι διατάξεις για την ασφάλεια των δεδομένων (βλ. σημείο 82).
- να συμπεριληφθεί ο ΕΕΠΔ στους αποδέκτες της ετήσιας έκθεσης του Οργανισμού (βλ. σημείο 83).
- να προστεθεί στο άρθρο 43 υποχρέωση των κρατών μελών και της Ευρωπόλ να επικαιροποιούν συνεχώς τις πληροφορίες που παρέχουν στην Επιτροπή και να υποχρεωθεί η Επιτροπή να θέτει τις εν λόγω πληροφορίες στη διάθεση των κρατών μελών, της Ευρωπόλ και του κοινού «μέσω ηλεκτρονικής δημοσιεύσεως, η οποία ενημερώνεται συνεχώς» (βλ. σημείο 86).

Βρυξέλλες, 5 Σεπτεμβρίου 2012.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
